

Expositie "The Birth" (De Geboorte) in Thamgidi Studio Huissen, Netherland, vanaf 2 september t/m 10 oktober 2005

Opening 10 september 2005

Inleiding

*Geschreven door prof. dr. **Ton Lathouwers**.*

Ton Lathouwers is emeritus-hoogleraar Russische literatuur in Leuven geweest en is nu zenleraar en de geestelijk leider van diverse zengroepen in Nederland en België. Hij is auteur van onder andere artikelen, toespraken en boeken over zen boeddhisme.

Hij schreef 'De moed tot het onmogelijke' en 'Meer dan één mens kan doen'.

« "De nacht van het niet weten leidt tot nieuwe openbaringen".

Deze woorden van de Russische dichter Wadim Sjefner getuigen van de diepe innerlijke ommekeer die hij meemaakte en van zijn verlangen naar een andere, grenzeloos bevrijdende werkelijkheid: een werkelijkheid waarin geboorte en dood een totaal nieuwe betekenis krijgen. Maar deze woorden over de "nacht van het niet-weten dat tot nieuwe openbaringen leidt" lijken mij ook van toepassing op de schilderijen van Natacha Sladkoff. Niet voor niets geeft zij aan de expositie de titel mee, die ook een van haar schilderijen draagt: The Birth¹.

Omdat ik juist dit schilderij, dat U op de uitnodiging ook afgebeeld ziet, samen met de schildering van een jonge vrouw in de nacht op een vlonder², het meest karakteristiek vind voor haar oeuvre, wil ik vooral over deze twee werken iets zeggen. En wel juist in verband met de titel "geboorte".

Beide werken beelden de nacht en het water uit als oergrond: die diepste, onpeilbare, mysterieuze werkelijkheid van waaruit alles tot bestaan komt. In het schilderij van de vrouw op de vlonder zien we, hoe de vreemde pracht van het plantaardige leven in al zijn vormen vanuit de nacht en het geheimzinnige water vorm krijgen. In het schilderij 'The Birth' staat het witte paard dat uit het water opstijgt symbool voor de oerkracht en de grenzenloze vitaliteit van het leven, een oerkracht die eveneens oprijst uit de mysterieuze oergrond van water en nacht. Alles verwijst naar een werkelijkheid die zowel beangstigt als aantrekt: "mysterium tremendum et fascinans", zoals het in de taal van de mystiek genoemd wordt: mysterie dat verbijstert en tegelijkertijd boeit en lokt.

Door dit alles heen speelt in beide schilderijen een diep besef van eenzaamheid, triestheid, heimwee en grenzeloos verlangen, zonder te kunnen zeggen naar wat wordt verlangd. De sfeer die overheerst is die van onbestemdheid, maar dan een onbestemdheid die het wachten zuiver maakt. Het schilderij van de jonge vrouw, die ons op de houten vlonder als een feeëriek vlinderachtig wezen dat zo weg zou kunnen vliegen tegemoet komt, drukt dit heel goed uit. De nacht boven het geheimzinnige, lichtende water brengt ons onwillekeurig de bekende woorden in herinnering van de Spaanse mysticus Johannes van het Kruis: "Zonder steun en toch gedragen" en vooral: "Het donker is mij licht genoeg".

Beide schilderijen beelden verder op twee verschillende manieren uit, dat men vroeg of laat in het leven op de weg die men gaat niet verder lijkt te kunnen. Het schilderij van de liggende vrouw die in de nacht en de stilte wacht op het wonder van de nieuwe geboorte drukt de overgave uit van alleen maar wachten en vertrouwen, precies op het punt waar men zelf niets meer kan doen. Het schilderij van de vrouw op de vlonder die vlak voor haar voeten ophoudt beeldt uit, dat we vroeg of laat botsen op de ontdekking dat de weg voor

lijkt op te houden. Omdat elke weg die we afleggen pas een weg wordt door de stappen die we doen en nooit van tevoren bepaald is. Want elke stap vanuit het hart is altijd weer een sprong in het onbekende, een sprong die soms een val lijkt. Zoals de Russische dichter Wosnesenski het ooit schreef over zichzelf: "Vlieg ik? Val ik? Als een vogel? Als een steen?"

In beide werken drukt de kunstenaar dus uit, dat precies waar ons diepste verlangen in het geding komt de enige juiste houding is: overgave, onbevangenheid, stilte en wachten. In het ene schilderij is dit wachten vooral als een passief gebeuren uitgedrukt: in een roerloze liggende gestalte, die zich overgeeft. In het andere schilderij wordt dezelfde overgave, dezelfde onbevangenheid en stilte als een gebeuren uitgedrukt dat tegelijk ook actief is. De stap voorwaarts op de vlinder zonder nog een weg te zien is wat in de zenmeditatie genoemd wordt: "zet een stap, waar menselijkerwijs geen mogelijkheid meer is om een stap te zetten". Beide schilderijen drukken de meditatieve houding voor mij daarom zeker zo diep uit als de schildering van de vrouw in lotuspositie³.

Een ander element in de genoemde werken, en wel vooral in de weergave van de twee vrouwelijke figuren, is de spanning tussen het besef van kwetsbaarheid enerzijds en het zich desondanks bloot willen geven, gezien willen worden anderzijds. En ook dit heeft weer alles te maken met die meditatieve houding van niet weten, wachten, overgave, stil worden.

Gezien willen worden: maar door wie? Misschien allereerst door de "ander" die afwezig lijkt te blijven, die onbereikbaar lijkt en hoogstens van zich doet vermoeden in gestalten en ontmoetingen, maar ook in symbolen en ziele-roerselen. Het mannelijk gelaat op het schilderij van de vrouw op de vlinder is zo geplaatst – rechts boven in de hoek - , dat het doet denken aan de bekende afbeeldingen in de bovenhoek op Russische iconen. Het lijkt een archetype dat verwijst naar eenzelfde totaal andere werkelijkheid, die iconen zo uitdrukken: ver weg en nabij tegelijk, onbekend en toch geraden met het hart. Maar voor alles: beloftevol en bevrijdend.

Misschien is de tegenhanger daarvan te vinden in het schilderij van de mannenfiguur, die gevangen lijkt in een wirwar van muren, gangen en trappen⁴. Misschien wil de kunstenaar daarmee uitdrukken hoezeer de "ander" ook gevangen kan zijn in een labyrint zonder uitweg, in een wereld waar muren allesbepalend zijn. Het zijn de muren waarover Dostojewski, de favoriete schrijver van Natacha Sladkoff, getuigt dat hij daar nooit voor zal buigen. Juist omdat het bestaan geen grenzen kent, altijd een uitweg biedt, juist waar wij geen uitweg zien maar toch blijven wachten en waken in het donker. We mogen de kunstenaar dankbaar zijn dat zij dit niet buigen van Dostojewski op haar eigen wijze vorm geeft in haar schilderijen. »

(1)

(2)

(3)

(4)